

Posudek diplomové práce

Mozaika a fragment. Tři ukázky italského postmoderního románu,

kteřou předložila mgr. Olga Štichauerová,

ÚRS FFUK v Praze, leden 2011

Práce Olgy Štichaerové se zabývá současnou italskou prózou, konkrétně romány *Indické nokturno* Antonia Tabucchiho, *City* Alessandra Baricca a *Když jedné zimní noci cestující* Itala Calvina. Diplomantčin zájem se soustředil zejména na narativní strukturu výše uvedených textů a na to, jak se v ní uplatnily tendence a postupy příznačné a společné literárním dílům, která jsou označována za postmoderní.

Úvodní část práce je teoretická a stručně načrtává stav bádání o postmoderně, a to nejen z literárního hlediska, přičemž autorku nejvíce zajímá otázka vnímání jednoty a roztržitosti světa. Kratičký historický exkurz po zejména evropském hledání ideální jednoty v umění a myšlení ústí do pasáže věnované konfrontaci moderny a postmodernou a jejich odlišnému nazírání ztráty jednoty: s odkazem na myšlenky Wolfganga Welsche a Jeana Baudrillarda autorka hovoří o překonání „moderní“ tísně, nejistoty, deziluze z této ztráty postmoderním modelem nejednotného, fragmentárního světa. Domnívám se, že toto překonání nelze vnímat zcela obecně a jednoznačně; konečně, z provedených analýz zvolených románů toto vyplývá dost jasně. Zajímavé by bylo položit si otázku, zda je určitá „modernistická“ úzkost (či obava) přítomná v traktovaných postmoderních dílech ukazatelem nějakého obecnějšího rysu současné italské prózy.

Analýza tří výše uvedených děl je jádrem práce. Autorka díla záměrně nesleduje chronologicky, nejstarší román je zařazen až na poslední místo. V každém z románů

se soustřeďuje na prvek, který je podle ní nejvýraznějším nositelem fragmentárnosti: u Tabucchiho je jím literární postava, u Baricca prostor a u Calvina příběh.

Její analýzy pokládám za velice zdařilé: jsou podrobné, ale nikdy nepouštějí ze zřetele dílo jako (ne) ucelený celek, ostatně, tento přístup je obsažen už v názvu práce, autorku zajímá, zda a především jak se fragmenty poskládají do mozaiky.

A zde se dostáváme k mé poznámce o poněkud komplikovanějším vztahu moderny a postmoderny. Je nasnadě, že jako autor, u něž je modernistické dědictví nejvíc patrné (a to bez ohledu na jeho velké literární vzory Pessou a Pirandella) se a priori jeví Tabucchi. Otázka lidské identity se přece jen postmoderní hře zpěčuje. Zajímavé je ovšem zjištění, že toto dědictví najdeme i u Alessandra Baricca, tedy alespoň v analyzovaném románu *City*. Autorčiny pasáže věnované v příslušné kapitole konfrontaci vnitřního a vnějšího prostoru, tedy reality a fikce v tomto románu nás totiž zase vedou zpátky k italskému modernismu, například k již zmíněnému Pirandellovi a jeho slavné hře *Šest postav hledá autora* (1921). Ač by se mohlo zdát, že u Pirandella jde především o postavy a jejich identitu, je potřeba si uvědomit, že tyto postavy odněkud přicházejí, jsou z jiné „dimenze“, z prostoru fikce, a i ony řeší, podobně jako hrdinové Bariccova románu, otázku pojetí autenticity a falše, která s tím přímo souvisí. Důležitým posunem je naopak definitivní stvrzení funkce pozorovatele, „pozice zvenčí“, která je, jak píše autorka „u Baricca člověku nezvratně přisouzena... (...) postmoderní člověk už nemá možnost volby životního postoje buď aktivního, nebo pasivního“. (s. 49)

A stejně tak zajímavé je sledovat, že ze tří traktovaných autorů se ve svém posledním díle od modernistického vlivu nejvíce oprostil Italo Calvino, který by přitom měl být jeho legitimním dědicem. Toto oproštění se projevuje především v tom, že

autor si hraje se strukturou příběhu a žánry jednotlivých vyprávění s největší lehkostí či „bezstarostností“ a není u něj tolik patrná nostalgie po jednotě, kterou lze vycítit u Tabucchiho a Baricca. Ale i on tíhne k tomu, aby své románové fragmenty nakonec uzavřel do rámcového happy endu.

V závěrečné kapitole práce diplomantka činí pokus poskládat analyzovaná díla vedle sebe, aby našla „styčné plochy všech tří děl“. Tento pokus se rozhodně jeví jako podnětný, a přestože styčných ploch by se dalo objevit ještě víc, autorčiny závěry jsou po mém soudu přesvědčivé a míří k pronikavému postřehu, že motiv fragmentu lze nahlížet nejen jako hru, nýbrž i jako snahu ukázat, že prasklinou v hladkém povrchu skutečnosti lze zahlédnout i to, co bývá našim zrakům skryto a co je jen obtížně sdělitelné.

Práci Olgy Štichauerové pokládám za mimořádně zdařilou, inspirativní a plně zvládnutou. Moje poznámka nemá charakter výtky, je míněna jako podnět k diskusi při obhajobě. Jak vyplývá z výše uvedeného, hodnotím práci jako výbornou a s radostí ji doporučuji k obhajobě.

V Praze 25/1/2011

PhDr. Alice Flemrová, Ph.D.

Vedoucí práce